

Sophie Broersen

s.broersen@medischcontact.nl

@medischcontact

Chirurg Efraím Vegas ziet geen toekomst meer in Venezuela

Chirurg in opleiding Efraím Vegas kon niet anders dan vertrekken uit Venezuela, waar de gezondheidszorg inmiddels een tragisch dieptepunt heeft bereikt. 'Ik moest amputaties uitvoeren die makkelijk voorkomen hadden kunnen worden.'

STILLS UIT ESTÁ TODO BIEN

‘**W**e denken eraan om een database aan te leggen van terminale patiënten. We houden in de gaten wanneer ze overlijden, en daarna vragen we aan hun familieleden of er nog medicatie over is die we mogen hebben’, zegt een van de hoofdpersonen van de documentaire *Está Todo Bien* (Alles gaat goed), over het ingestorte zorgstelsel in Venezuela. Ze heeft borstkanker, en heeft via die route wat Femara (een aromataseremmer die bij hormoongevoelige tumoren wordt gegeven) bemachtigd. Bij apotheken is meestal niets te krijgen. Een van de andere hoofdpersonen uit de film, de jonge chirurg in opleiding Efraím Vegas, was vorige week in Nederland, waar de documentaire tijdens het Movies that Matter-festival werd vertoond. Hij hield een Vrijheidslezing in De Balie, een moment om te vertellen hoe het is om vrijheden te verliezen. Hij zal niet meer naar Venezuela terugkeren.

Ratten en kakkerlakken

Vegas (31 jaar) zou in de voetstappen van zijn vader treden, die al 35 jaar chirurg is in Venezuela. ‘Hij werkte deels in een privépraktijk, en deels in de publieke ziekenhuizen. Dat is eigenlijk normaal, zo verdien je een normaal salaris, maar kun je ook anderen opleiden en armere patiënten behandelen.’ Zo ongeveer zou het voor Vegas ook gaan worden, dacht hij toen hij studeerde, tussen 2006 en 2012. Hugo Chávez was aan de macht, en ook toen al waren er tekorten, ‘maar er waren nog wel wat medicijnen, wat handschoenen, vloeistoffen. Na mijn artsexamen, in de eerste twee jaar dat ik in opleiding was tot trauma- en orthopedisch chirurg, voerde ik 250 operaties uit.’ Sinds Maduro aan de macht kwam in 2013, is de toevoer van medicijnen en hulpmiddelen vrijwel tot stilstand gekomen. ‘Er kwam één keer een lading protheses aan, uit China: allemaal over de datum. Soms was er dagenlang geen stroom, geen stromend water. In het ziekenhuis liepen ratten en kakkerlakken ongestoord rond. In de laatste anderhalf jaar dat ik werkte, in het Periférico de Coche in Caracas, heb ik nog maar zeven

---

operaties kunnen doen. Andere artsen en ik werkten samen met hulporganisaties om toch nog wat medicijnen te kunnen uitdelen. Dat was gevaarlijk, want ziekenhuisbestuurders worden politiek benoemd, en zijn dus loyaal aan de regering. Als ze je betrappen met medicijnen, word je beschuldigd van smokkelen, of het stelen van ziekenhuismiddelen. Als een misdadiger overhandigde ik soms buiten op een parkeerplaats een tasje met medicijnen aan patiënten of hun familie. Daarna gingen we los van elkaar naar binnen, en deden zij alsof ze de medicijnen zelf hadden gekocht ergens in een apotheek. Dan pas kon ik ze toedienen.’ Vegas liep desondanks in het oog: hij protesteerde publiekelijk tegen de erbarmelijke omstandigheden en werkte mee aan de documentaire over de chaos in de gezondheidszorg. Het leverde hem straf op van de ziekenhuisleiding: zes maanden lang had hij dienst op de Spoedeisende Hulp.

Amputaties

De simpelste dingen waren een probleem: ‘Mensen die met een mogelijk gebroken bot kwamen, moesten zelf elders een foto laten maken en proberen in de stad aan materiaal voor een spalk of gips te komen, en aan pijnstillers. In het ziekenhuis hadden we niets op voorraad. Operaties konden we meestal niet uitvoeren, dus botten genazen niet goed, we zagen misvormingen en ontstekingen. Ik heb heel wat amputaties uitgevoerd, de enige optie als iemand een osteomyelitis had. Dat was verschrikkelijk, omdat we wisten dat die volledig te voorkomen waren geweest. Dat was voor mij een breekpunt. Ik nam een jaar geleden ontslag als voorzitter van de arts-assistentenvereniging, met een

Ziekenhuis-
bestuurders zijn
loyaal aan de
regering

HONGER EN INGESTORTE GEZONDHEIDSZORG

De economie van het ooit welvarende Venezuela is ingestort. De bevolking heeft honger, in enkele jaren is de gemiddelde Venezolaan 10 kilo lichter geworden. Door grote schulden bij farmaceutische bedrijven kan het socialezekerheidsinstituut geen medicijnen meer leveren aan chronisch zieken. Zelfs de meer welgestelden moeten maar hopen dat ergens in een apotheek nog een voorraad is van het middel dat zij nodig hebben. Insuline is al tijden vrijwel niet meer te krijgen, laat staan teststrips en glucosemeters. In de ziekenhuizen is het niet beter. Alles wat dokters en verpleegkundigen nodig hebben om hun werk te kunnen doen is schaars: radiologie- en labdiensten, handschoenen, ontsmettingsmiddelen en andere materialen, maaltijden. Hulpgoederen zijn wapens in de strijd om de macht van het land. De rivaal van de zittende president Maduro, Juan Guaidó, probeerde eind februari een konvooi het land binnen te laten komen, zonder succes. Een deel werd verbrand, de rest van de vrachtwagens moest rechtsomkeert maken. Steeds vaker teisteren langdurige stroomstoringen het land, wat ook de watervoorziening bedreigt. Wie kan, vlucht. Sinds 2015 hebben meer dan 3 miljoen mensen het land verlaten. Artsen vertrekken ook, ze hebben honger en kunnen hun werk niet doen. Ze vertrekken naar Chili, naar Spanje, of de VS, ergens waar ze uit de voeten kunnen met Spaans. In 2014 had al één op de drie artsen het land verlaten. Er zijn geen betrouwbare gegevens over hoe vaak ziektes voorkomen, maar in een artikel in *The Lancet* zetten Amerikaanse en Venezolaanse onderzoekers op een rij wat er wel bekend is: verdubbeling van moedersterfte tussen 2012 en 2016, 63 procent meer perinatale sterfte. Toename van malaria, van tuberculose, uitbraken van mazelen en difterie. Ongewenste zwangerschappen, door een tekort aan anticonceptie, waardoor steeds meer vrouwen met complicaties van illegale abortussen kampen.

brief die naar buiten kwam. Toen ben ik ontslagen, dat was een verschrikkelijke periode. Ik had suïcidale gedachten. Mijn vrouw kreeg twee miskramen, volgens de gynaecoloog door stress. Ik kreeg huiduitslag, maar er waren geen corticosteroiden te krijgen. Ik kreeg amoebiasis, maar er was geen metronidazol te vinden in Caracas. Mijn vrouw en ik kregen allebei difterie, maar we konden onszelf niet eens behandelen. Van een hulporganisatie kregen we gelukkig penicilline.’ Vegas bleef ondergronds actief als intermediair tussen hulporganisaties en artsen: ‘Mijn huis stond soms vol met medicijnen. En intussen moest ik afscheid nemen van mijn broer, die journalist is en politiek asiel heeft aangevraagd in Italië.’ Het ziekenhuis waar hij had gewerkt was inmiddels gesloten, vanwege de stroomstoringen. Hij zag uiteindelijk geen toekomst meer voor zichzelf in Venezuela. Na zijn lezingen in Den Haag en Amster-

dam vloog hij naar Chili, in de hoop zich daar te vestigen. Zijn vrouw, die in december haar opleiding tot cardioloog afrondde, zal later volgen. Vegas wil zijn opleiding in Chili afronden. Hoe hij de toekomst voor Venezuela ziet? ‘Ik zie niet in hoe het goed zal komen zonder strijd waarbij vele doden zullen vallen. Hopelijk blijft de internationale gemeenschap druk zetten op de regering, om deze te dwingen de humanitaire crisis te bestrijden.’ Een klein succes is afgelopen weekend geboekt: het Rode Kruis sloot een deal met afgevaardigden van Maduro en diens rivaal Guaidó om hulpgoederen binnenkort binnen te laten. ■

Via s.broersen@medischcontact.nl kunnen geïnteresseerden in contact komen met Efraím Vegas.

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.